

ZNOVU NA NOHOU

Text Jan Mates, foto Martin Štěrba

PRVNÍ, CO VÁS PŘEKVAPÍ PŘI SEZNÁMENÍ S LUKÁŠEM HIRKOU, JE PEVNÝ STISK JEHO PRAVICE. NENÍ TO SAMOZŘEJMOST, ALE JEDEN Z MNOHA DŮKAZŮ ZÁZRAKU, KTERÝ SE S TÍMTO DESÁTNÍKEM ČESKÉ ARMÁDY A VETERÁNEM Z AFGHÁNISTÁNU UDÁL.

Apak přicházejí další důkazy, jeden za druhým: jistota, s jakou se sám pohybuje na vozíku a přesedá z něj na židli, suverénní řečový projev, sarkastický humor, kterým neustále častuje okolí, rychlost, s jakou při rehabilitačních cvičeních manipuluje i s titěrnými předměty... A nakonec přijde to nejneuvěřitelnější: Lukáš Hirka se chytí chodítka a ve vteřině se sám postaví na nohy!

Kdybychom sledovali film, přišel by nyní střih a titulky: „Lógar, Afghánistán. O 4 roky dříve“.

Desátník Hirka tehdy sloužil jako vojenský zdravotník na základně Shank. Byla to už jeho druhá mise. Sedmého září 2012 se ocitl – jak sám nyní říká – ve špatnou dobu na špatném místě. Při jednom z mnoha raketových útoků na základnu se mu střepiny střely a úlomky betonu zaryly do mozku a do dalších dvaceti míst po těle. Byl tehdy jediným vojákem, který utrpěl těžká zranění.

DŘINA I KOUPEL V PRAVĚKÉM MOŘI

Usazujeme se s Lukášem a jeho sympatickou maminkou Dagmar Hirkovou u stolu v jídelně léčebně-rehabilitačních sanatorií Klimkovice. V moderním areálu u Ostravy se léčí dospělí

i děti s nemocemi pohybového ústrojí, postiženími nervové soustavy a dalšími diagnózami. Máme asi dvacet minut času po obědě, než bude muset Lukáš na další dnešní cvičení.

Od rána už má za sebou namáhavou dvouhodinovou fyzioterapii v kleci z pletiva, na které se zavěšuje systém kolejniček, kladek se závažími, provazů a pásů na držení různých částí těla. Tady klienti nacvičují například pohybovou koordinaci, rovnováhu nebo stabilizaci v sedu. „To je gró tohohle podniku. Je to prioritní cvičení na celé tělo a mně se moc líbí,“ pochvaluje si třicetiletý veterán.

Dopoledne mívá ještě posilovnu nebo jodobromové koupele, což je klimkovická specialita. Klienti se vlastně koupou v léčivé vodě z pravěkého moře, které pokrývalo naše území ještě před nějakými 6,5 miliony let. Voda se při pohybech zemských vrstev zakonzervovala v písčitéch slojích, které lidé na Ostravsku opět po milionech let odhalili při těžbě uhlí.

Lukáš se při vyprávění opět vrací o čtyři roky zpátky. Válečné zranění a první měsíce po něm má prý naprosto vymazané z paměti: „Tam mám tmu.“

BOX JAKO TERAPIE

Fyzioterapeutka Karin Laská zařadila do tréninku i Lukášův oblíbený sport.

Jaké tedy byly jeho první vjemy, když jej lékaři v pražské Ústřední vojenské nemocnici konečně po dvou a půl měsících probudili z umělého spánku? Kupodivu to vůbec není chmurné povídání. To by totiž nebyl Lukáš, aby hned nedal k lepšímu vtípek: „Vybavují se mi jen střípky. Můj první obraz je výstřih vlnadné sestřičky. Když jsem pak po delší době přišel do ÚVN poděkovat za veškerou péči, tak jsem ji poznal, samozřejmě podle výstřihu.“

Paní Hirková, která o syna pečuje „na plný úvazek“, se přidá se vzpomínkou na to, jak Lukáš poprvé po úrazu zareagoval. „Manžel, aby navázal spojení se synem, řekl: Luky, jestli nás slyšíš, tak zavři oči. A on ty oči zavřel. V tu chvíli jsme věděli, že nás vnímá.“

Lékaři však jakýkoli optimismus tlumili. Podle diagnózy byl Lukáš v takzvaném vigliním kómatu a doktoři takřka nedávali rodině naději na zlepšení.

Co tehdy v nemocnici opravdu prožíval sám pacient? Nejhorší podle něho bylo období, kdy vnímal své okolí a v duchu s lidmi kolem sebe komunikoval. „Cítíte se uzavřený ve

svém těle jako ve skafandru. Mluvíte na lidi – jak ses měl v práci, tati – ale nikdo neodpoví, jen chodí kolem vás. To jsem si říkal, jaký má takový život smysl,“ vypráví mladý muž. Ale vzápětí se mu zase na tváři rozhostí úsměv. Zlomovým bodem pro něj bylo, když mu lékaři při operaci uzavřeli kovovou destičkou otvor v lebce, který tam měl od zranění: „Jakmile mi ten kus kosti doplnili, tak se všechno zlepšilo. Začalo se uvolňovat svalové napětí a byla to i psychická úleva.“

S opravdu intenzivní rehabilitací, kterou s každodenní asistencí maminky provádí dodnes, začal Lukáš počátkem roku 2014. Vlastně se dá říct, že tuhle dřinu dělají oba už třetím rokem jako povolání. „Já s nadsázkou říkám, že to mám na tři roky natvrdo,“ směje se Lukáš Hirka.

Nic z toho by však nebylo možné, kdyby neměl buldočí náturu a železnou vůli. Od dětství až do dorostu hrál hokej, pak propadl bojovým sportům. Sám o sobě říká, že je extrémně soutěživý a baví ho překonávat vlastní výkony. „Neznám přemlouvání. Ráno si jenom řekneme, co je za den a heslo „Jdeme do toho!“ popisuje paní Hirková.

OBRUŠOVÁNÍ KAMENŮ

Přesunujeme se výtahem do prostor, kde se provádí takzvaná CI terapie a ergoterapie. Hlavním účelem je obnovit poškozená nervová centra a dráhy a navrátit lidem jistotu při provádění nejrůznějších činností. Připomíná to tady trochu dětskou hernu - na policích podél stěn je množství plastových hraček určených k nácvičku jemné motoriky dětí. A u dospělých klientů plní vlastně stejnou funkci.

Vítá nás fyzioterapeutka Karin Laská a hned se s Lukášem vrhají do práce. Začíná se nahříváním končetin, aby se uvolnily svaly. Potom se Lukáš přesune ke stolku, kde nejdřív vyplňuje do políček na papíru odpovědi na

otázky v testu s geometrickými útvary. Zatím to vypadá jednoduše. Jenže brzy „přítuohne“.

Karin postaví před Lukáše podlouhlý jehelníček s barevnými špendlíky a vedle něj váleček z plastelíny. „Tři, dva, jedna, start!“ zapíná stopky a Lukáš pravou rukou přepíchává špendlík po špendlíku do fialové hmoty. Zvládá to s obdivuhodnou jistotou a rychlostí. A uvážíme-li, že po úrazu byl zcela nehybný a ještě nedávno měl ruku zkroucenou u těla, je to výkon na medaili. „Super, 20 vteřin, to je rekord, Luky,“ chválí terapeutka po třetím pokusu a zapisuje další číslo do tabulky. Celé se to opakuje ještě několikrát. Pak pro změnu Lukáš přesouvá kuličky a válečky do přihrádek nebo plastové kostky do lavoru, přičemž se celý přetáčí, což ho viditelně unavuje.

Ale to nejtěžší má teprve přijít. Několik náročných sérií cviků s pružnou gumou a pak sbírání zeleného balonku z podlahy vsedě na vozíku a jeho co nejrychlejší předávání ze strany na stranu, vždy patnáctkrát. Tady už se Lukáš po každé sérii vyčerpaně schoulí s bolestnou grimasou a vydýchává se. Hned se však zase napřímí: „Jedem, Karin?“ „Počkej, odpočiň, si,“ mírní ho terapeutka.

Po poslední sérii cviků následuje krátká pauza a pak přijde vrchol dnešního tréninku. „Jdeme do stoje,“ zavelí Karin. Před vozík postaví chodítko, Lukáš zabere rukama a najednou stojí.

Dnes, po celodenní dřině vydrží v této poloze jen pár okamžiků. Zsalutuje, zapózuje fotografovi a pak se opět posadí na vozík. Jindy však dokáže stát i deset minut, přičemž musí překonávat velkou bolest. „Má pro to heslo: obrušuju kameny,“ říká Dagmar Hirková.

Chvilé, kdy se loni v létě poprvé postavil na vlastní nohy a udělal pár kroků, znamenala pro Lukáše Hirku další obrovskou vzpruhu. „Bolelo to jako čert, ale měl jsem takovou radost, že se to nedá popsat,“ líčí.

Stále však nejsme u konce dnešního programu. „Luky, zaboxujeme si?“ překvapí nás fyzioterapeutka. Natáhne si na ruku takzvanou lapu na chytání úderů, Lukáš dostane své rukavice a začne v rychlém sledu boxovat, vždy dva úderů za sebou. Teprve poté má veterán pro dnešek padla.

JAK VYPADÁ HRDINSTVÍ

V rušné hlavní vstupní hale sanatoria máme ještě chvíli čas na povídání. Řeč je o tom, jak důležitou součástí úspěchu v boji s nemocí nebo s následky úrazu je vůle a motivace. I v tom je Lukáš Hirka výjimečný. „Třeba tady v Klimkovicích motivuje lidi, kteří nechtějí trénovat. Byl tady klučina, který nemluvil. Lukáš mu vynadal: Nehýbej pořád hlavou jako osel, musíš mluvit. A on po čase přišel a zašeptal: Ahoj!“ popisuje jeden ze silných momentů paní Hirkové.

Na Lukáše a jeho rodiče se také obrací mnoho lidí s prosbami o radu při léčbě a rehabilitaci, ale i proto, aby poděkovali za pozitivní vzor, který jim pomáhá překonávat vlastní obtíže. A z některých se stávají přátelé. To je i případ Elišky Hrozové, kterou postihla dětská mozková obrna a která navíc překonala rakovinu plic. Lukáše Hirku kontaktovala poté, co o něm zhlédla pořad v televizi. Později se osobně setkali v Klimkovicích. „Děkovala mi. Prý když v televizi viděla, jak se s tím peru, tak si řekla: Já se budu rvát taky.“

Po několika hodinách strávených s válečným veteránem Lukášem Hirkou si člověk chtěl nechtě uvědomit, že to, čeho je zde svědkem, je opravdové hrdinství. Tento pompézní pojem tu nabývá naprosto prozaického významu. Hirkovo hrdinství má podobu nekonečné dřiny, přičemž odměnou jsou jen velice pozvolné pokroky. Podobu železné vůle, kterou prokazuje zas a znovu. Bolesti, kterou překonává. Humoru, s jakým to vše glosuje. A konečně pomoci, kterou svým příkladem poskytuje jiným lidem. ■

Lukášovo poděkování

V průběhu naší reportáže v Klimkovicích se Lukáš Hirka spontánně rozprávěl o tom, jak a proč je pro něj důležitá podpora jeho zdravotní pojišťovny. Jeho milé poděkování zaznamenáváme v úplném znění.

„Je mi jasné, že kdybych nebyl voják, tak se mi takovýto úraz nestane, ale jiné vážné úrazy se bohužel stávají každý den. Ted je třeba se s tím poprat. Strašně moc děkuju Vojenské zdravotní pojišťovně za to, jak mě podporuje, dává mi tu šanci a naději, že budu zase kvalitně žít. Děkuju vedení pojišťovny i všem zaměstnancům, kteří mi tolik pomohli a pomáhají. Cítím teď zodpovědnost nejen vůči sobě, že to chci zase rozjet naplno, ale i vůči nim, aby věděli, že jednomu chlapíkovi ze severní Moravy pomohli dát se do kupy.“

VZTYKI!

To, čemu lékaři dávali nulovou naději, je dnes realita. Lukáš se po čtyřech letech od zranění staví na nohy.

